

אברהם ישראל פרידמן

נעשה ונשמע

מה קורה לשיר שרק הולחן ומה עושה לו הזמר? מה קודם למה - הלחן או המילים? איך נולד לחן, והאם המוזיקה ה"חסידיית" אינה לובשת צורה אחרת? וגם, מהו השיר שהולחן אחרי הטבח בהר-נוף? | לכבוד חג השבועות, יום הילולת דוד המלך - נעים זמירות ישראל, יום ליום לשיחה מוזיקאלית אישית, מעמיקה ומרתקת עם המלחין הדומיננטי ביותר במוזיקה החסידיית העכשווית - אלי קליין, שיוצא מכליו, מדבר לראשונה וחושף סודות מתוך האולפן | שיחת חג

כלתה נפשנו אל גאולת שכינתך ולרצונך השם נכספנו הננו מתחננים ובוכים לפניך אב הרחמן זכור אהבתנו וחייבתנו והשב שכינתך לבית קודשנו כי קשה פרידתך

(שירה: שלמה כהן, תקליט 'מצפים': לחן: אלי קליין)

לשיר הזה, שאותו שר הזמר החסידי ר' שלמה כהן בקולו המתוק כל-כך - וסליחה על הנימה האישית - האזנתי לא אחת בזמן האחרון. זה נשמע כאילו הניגון החם הזה והמילים הם השידוך הכי אולטימטיבי שיש.

השיר הזה הוא ממש 'פירוש המילות' - אני מצביע בפני המלחין שלו, אלי קליין, בפתחו של הריאיון ל'יום ליום'.

הוא מסביר: "תראה: התפקיד שלי כמלחין של מוזיקה יהודית-חסידיית, בשונה מסתם מוזיקה - הוא להדליק זרקור מוזיקלי ולהאיר מילים מתוך העולם הרוחני, עולם התפילה, באור חדש". אלי מוסיף: "לפעמים רק באמצעות המנגינה אפשר לשים לב למילים. יש מילים שאתה אומר כל יום ולא תמיד מרגיש אותן, מה שנקרא 'מלומדה'. אבל לחן נכון יכוון אותך להרגשה חדשה במילים. עמוקה יותר ומרוממת יותר". הוא גם ממחיש: "המילים 'תפילה לעני... ולפני ה' ישפוך', לפני שמרדכי בן דוד לימד אותנו איך צריך לנגן את המילים הללו, אנשים היו עוברים על הפסוק בלי שימת לב מיוחדת. אבל אחרי שגדול הזמר האיר את המילים באמצעות הפנס המוזיקלי שלו, הפסוק נצבע בצבעים עזים ומרגשים וכל עם ישראל זוכה בהבנה חדשה ובחיבור נוסף אל הקב"ה. זהו תפקידי כמלחין במוזיקה היהודית-חסידיית, להאיר את הפסוקים, ממש כמו שמפרשי התנ"ך עושים באמצעות המילים, אני עושה דרך המנגינה".

< אני שומע את השירים הללו ומרגיש שאלה שירי-תפילה של ממש. אתה צועק בתוך המילים.

"אני מסכים עם כל מילה שלך. בכל לחן שלי אני משתדל לחדש איזו שהיא צעקה פנימית של הלב ותפילה חדשה שמעולם עוד לא התפללו. אבל צריך להגיד כי יש גם סוגים אחרים של נגינה שמגיעים מתוך מקום של שמחה, קצביות וקלילות. לעתים רחוקות ניתן לחבר ניגון כזה כך שהוא גם משמח וגם מרגש, אלה השירים הטובים".

תכירו את אלי קליין - מותג עולה במוזיקה החסידיית. רבים משיריו מבוצעים בידי טובי המוזיקאים: מרדכי בן דוד, אברהם פריד, מוטי שטיינמן, שלמה כהן ואחרים. הוא צעיר, בן 31 ומצליח לעשות רבות כדי לגעת לכם בלב ולהעיר לכם את הנשמה. קולו כמעט לא נשמע, הוא פועל מאחורי-הקלעים, ליד הפסנתר. אבל למעשה הוא האיש שמוביל את המוזיקה החסידיית העכשווית ביד רמה, ומי שמתווה את דרכה של המוזיקה היהודית בת-ימינו. אין מוזיקאי נחשב שלא מבקש ממנו שירים, ואין כמעט דיסק חדש ששמו לא נזכר בו.

עכשיו הוא מדבר בראיון בכורה לעיתון 'יום ליום' וחושף סודות מוזיקאליים מהאולפן.

השיחה אתו מרתקת ועמוסת תובנות.

**"אבינו מלכנו עשה למענך אם לא למעננו
אבינו מלכנו עשה למענך והושיענו
אבינו מלכנו נקום נקמת דם עבדיך השפוך"**

(מרדכי בן דוד סינגל. לחן ועיבוד: אלי קליין & איצי ברי)

גדול הזמר החסידי-עולמי מרדכי בן דוד הגיש סינגל חדש ומרטיט ברוח התקופה והמצב בארץ הקודש: 'נקום'. הסינגל בליווי חברי מקהלת 'שירה' מארה"ב ומקהלת האחים וינברגר מישראל. "בשבועות האחרונים שהיתי בארץ הקודש לכמה מופעים והקלטות לקראת האלבום החדש", סיפר בשעתו בן-דוד, "וכמו כל מי שנמצא בימים האלו בארץ - גם אני נקלעתי למצב ביטחוני רגיש ומתוח. שמעתי את הלחן, נכנסנו לאולפן והקלטנו מיד. כיוונה ההשגחה העליונה והסינגל יצא בשבוע שבו נפטר ההרוג השישי מאותו טבח נורא - הרב חיים יחיאל רוטמן, ה' ינקום דמו".

"האולפן שלי ושל ידידי ושותפי הקרוב איצי ברי, ממוקם בשכונת הר-נוף", משתף קליין. "באותו יום נורא של הטבח המזעזע בבית הכנסת קהילת בני תורה, אנחנו שומעים ומתעדכנים תוך כדי עבודה על המאורע המחריד. יהודים משלנו, שכנים מהשכונה נרצחים, ואנחנו יושבים ומנגנים! זה ממש זעזע אותי. עצרנו את העבודה ובהמשך היום השתתפנו בהלוויה המצמררת. כעבור כמה שעות מצאתי את עצמי יושב מול הפסנתר, מנגן ונותן ללב לעשות את שלו: 'נקום

יש לי הרבה יותר שירים שלא התפרסמו, מאשר התפרסמו, ומהראשונים יש גם רבים שאני אוהב מאוד ומחכה כבר שיראו אור. אבל צריך להמתין. היופי הוא, שכל זמר בוחר את השיר שמתאים לו. עם כל זמר ההפקה מקבלת גוונים אחרים - גווני אישיותו של הזמר. זה חלק מהיופי שבמוזיקה

”בקטע הזה יש רוח-הקודש”

אלי קליין לא עובד לבד. יש לו שותף לדרך - איצי ברי. “זה משתנה מאוד”, מסביר קליין. “ישנם שירים שאני תורם לעיבוד 80% ויש כאלו שהוא מעבד 80%, ויש שירים שאנחנו יושבים עליהם יחד. וזה לאו דווקא לפי האומן המדובר. הכול לפי התחושה, החיבור והצורך”.

“אנחנו חברים טובים עוד מימי ישיבת ‘קול תורה’, אז היינו ‘חברותא’ בגמרא על הסטנדר ועכשיו אנחנו חברותא על הפסנתר”, אומר אלי ומוסיף: “כמו כל שותפות, כל אחד הולך ‘לקראת’ השני ולפעמים צריך לדעת לוותר על האגו. כל אחד תורם את חלקו וכך מרים ומשביח את השני”.

“עם הזמן הבנו שזה דבר מאוד קריטי וחשוב ביצירה שלנו - כל אחד אמנם יכול לעבוד לבד, אבל ה‘סיעור מוחות’ הזה שכל אחד מביא את הלב שלו ואת הרעיון שלו - יוצר איזון מושלם והרבה טעם ליצירה. כך אנחנו עושים אותה הכי נכון”.

איצי ברי התחיל את דרכו כמעבד, אבל כיום הוא גם מלחין בחסד. כך הלחין יחד עם אלי את השיר המלהיב ‘לאורו נלך’ לתנועת ‘אל המעיין’. הלחן, אגב, זכה לעיבוד המשותף של הצמד: “במקרה הספציפי הזה פנה אלינו המוזיקאי מוישי רוט מתזמורת ‘המנגנים’ והסביר לי מה מטרת השיר. הוא הסביר שמדובר באצטדיון מלא באנשים שנוכחו ובאו לירושלים, ושהמוטיב המרכזי באירוע הוא ה- ‘לאורו נלך’, אורו של מרן הרב עובדיה, ואני לוקח את כל ה‘מטענים’ הללו ומחבר אותם יחד לשיר”.

באלבומו של שלמה כהן החדש ‘מצפים’ מופיעים שישה מלחיניו של ברי, כמו: ‘שחלק מחכמותו’, ‘לך קלי תשוקתי’, ועוד.

“יוצא דופן הוא השיר ‘לך קלי תשוקתי’. שלמה כהן ביקש מאיצי להלחין לו שיר על המילים הללו. איצי, שבא מבית אמריקאי, לא הכיר בכלל את השיר הידוע למילים האלו. הוא ניגש לאולפן בראש נקי לחלוטין, ויצא לו לחן טהור וקדוש. שלמה כהן השמיע את ‘לך קלי תשוקתי’ לאדמו”ר שהוא מכיר באופן אישי. האדמו”ר האזין בעיניים עצומות ובקשב רב. לפתע הוא נעצר, פקח עיניים ואמר: ‘הקטע הזה הולחן ברוח-הקודש’. כולם מבינים שיש בשיר הזה משהו מיוחד, משהו שכולם נמשכים אליו. המילים הן כמובן חלק בלתי-נפרד מהלחן. וכשהמילים המיוחדות מקבלות מנגינה טהורה ומדויקת-היצירה מגיעה לשלמות”.

נקמת דם עבדיך השפוף’. התחושה העמוקה היא של: ‘אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים’. וכל דבר שנעשה לא יבטיח לנו שקט, שלוה או חיים טובים. המילים ‘עשה למענך אם לא למעננו’ בקעו מאליהן וכאלו פירשו את הסיטואציה שבה אני ניצב. המנגינה בקעה מאליה. לעוצמת הרגע הזה התחבר מרדכי בן דוד, שמבין שיר רק דרך הלב והרגש ויכול לקחת את התחושות שלי מאותו אירוע נורא ולזעזע את כל עם ישראל”.

< והשיר ‘כלתה נפשנו’ מחזיר אותנו שוב לסיפור היהודי הזה של הציפייה למשיח. מתי באמת נולד השיר הזה? נראה כי זה קורה ברגע של חיבור אמיתי עם התחושה העמוקה של ‘כלתה נפשנו’?

“תראה: לכל אחד מאתנו יש רגעים מסוימים של כאב וייאוש, ורגעים אחרים של תקווה, תקווה וכיסופים לעתיד טוב יותר, לגאולה”.

“הטקסט הזה מדבר על הכיסופין לגאולה, ועל חלום העתיד שבו יבנה בית המקדש ותשוב השכינה, אבל מה שהכי נגע בי זו בקשת הרחמים הפשוטה: ‘זכור אהבתנו וחיבתנו והשב שכינתך לבית קדשנו כי קשה פרידתך’, זיכתי שאמן הרגש החסידי ר’ שלמה כהן מבצע את השיר כשהלחנתי אותו לא יכולתי לבקש לשיר מקום מדויק יותר מאשר ביצועו של שלמה כהן!”

“בשונה מהמאזין שמקבל את התוצאה הסופית של ביצוע המופת של שלמה כהן, אצלי השיר מוקלט בקולי ובפסנתר בלבד. אז השיר נראה כבניין שאינו גמור, שלד ניצב ארצה וראשו מגיע השמימה, אבל הוא עירום לחלוטין. הרגעים שבהם שלמה כהן תורם את קולו ללחן הם רגעים של שלמות וחיבור מופלא שגם המלחין לא מדמיין את השיר כך ברגע הלחן”.

“מי שיקשיב היטב לעיבוד של השיר יקבל קטע מיוחד שבו מדברים רק הפסנתר והכינור - כאן, לא צריך לשיר! המאזין יכול להתחבר ולהרגיש את תחושת הכיסופין הפנימית והעמוקה שלו גם בלי השימוש במילים. רק באמצעות תחושה ורגש”.

< מה התגובות של האנשים על שיריך הנוגעים ללב?

“ב”ה אני זוכה לגעת דרך הניגונים והשירים באין ספור אנשים, והתגובות בהתאם. את אחד הסיפורים שהכי ריגשו אותי סיפר לי אבי שיחה: יום אחד בסיומה של תפילת מנחה ניגש אליו יהודי המתגורר בסמוך ואמר לו שבמשך חודש ימים הוא לא יצא מהבית, הוא היה שרוי בעצב ובדיכאון עמוק בעקבות עסקה ענקית שנכשלה והותירה אותו בחובות של מיליונים רבים. ‘היום’ - הוא אומר - ‘קיבלתי לידי את האלבום ‘צעקה’ של מרדכי בן דוד, ומיד נעלתי על השיר ‘פתח לנו שער’. האזנתי לו ברציפות איזה 40-30 פעם, ועכשיו אתה רואה אותי יוצא מהבית לראשונה!!!”

קליין מוסיף: “פתאום הבנתי את העוצמה של הניגון, גם מבלי להיפגש עם האנשים באופן ישיר, אני יכול לשנות את חייהם, לתת להם תקווה, לחבר אותם אל התפילה!”

< מה בא קודם: המילים או המנגינה?

אצלי ב-99 אחוז מהשירים אני מתחיל מהמילים, ברגע שיש מילים מקוריות שיכולות לרגש אני כבר יודע שיש לי שיר, חסר רק את ה‘עניין הפעוט’ של המנגינה, אבל עיקר השיר הוא הבנת המילים והחידוש בטקסט”.

“יוצא לי לא פעם שבחורי ישיבה ניגשים אלי ורוצים להשמיע לי לחנים פרי-ביכוריהם. השאלה הראשונה שאני שואל אותם היא: מה המילים? אם יש לך מילים מקוריות, מילים מחודשות - אני מלא בסקרנות לשמוע את השיר, ואולי אפילו להשמיע אותו לאמן שמחפש חומר, אבל אם השיר הולחן על המילים ‘מי אדיר’ או ‘רחם בחסדך’ אני שואל את עצמי: איזה חידוש כבר אפשר לחדש במילים הללו, הרי יש עליהן לחנים מצוינים! מה כבר יכול להיות במילים הללו שלא נכנס כבר בניגונים הקודמים?”

שיר נולד

< ואיך באמת מלחינים שיר? מה התהליך? שתף אותנו. אומרים שצריך רגעים של השראה שבהם נחה עליך הרוח, אבל לך, כך נראה, יש הרבה כאלה.

“אומר לך משהו”, אומר אלי. “האומנות שלי בדרך-כלל נמצאת בתוך ד’ האמות של האולפן - הפסנתר, המיקרופון ואני. עם זאת, אני מנסה ליצור לעצמי כמה שיותר הזדמנויות להלחין. אם למשל אני נמצא באיזה מקום ורואה טקסט מעניין, אני שומר אותו לעצמי, אם אני נוכח בדרשה ושומע נושא מעניין שיכול להוות בסיס לשיר - אשתדל לזכור אותו. אולי יום אחד אזכה להלחינו. לפעמים קורה לי שבאופן ספונטני אני מזמזם לעצמי תחילתה של מנגינה נחמדה - אני מקליט מיד. לא תמיד יצא מזה משהו. אבל תמיד עוזר לי שיש ברשותי ‘בנק רעיונות’, ואז כאשרצה להלחין, יש לי בסיס רעיון או התחלה טובה”.

שלמה כהן השמיע את ‘לך קלי תשוקתי’ לאדמו”ר שהוא מכיר באופן אישי. האדמו”ר האזין בעיניים עצומות ובקשב רב. לפתע הוא נעצר, פקח עיניים ואמר: ‘הקטע הזה הולחן ברוח-הקודש’. כולם מבינים שיש בשיר הזה משהו מיוחד, משהו שכולם נמשכים אליו. המילים הן כמובן חלק בלתי-נפרד מהלחן. וכשהמילים המיוחדות מקבלות מנגינה טהורה ומדויקת-היצירה מגיעה לשלמות

אמן שירת הנשמה, אלי קליין, עם הגיטרה

במשך חודש ימים הוא לא יצא מהבית, הוא היה שרוי בעצב ובדיכאון עמוק בעקבות עסקה ענקית שנכשלה והותירה אותו בחובות של מיליונים רבים. 'היום' - הוא אומר - 'קיבלתי לידי את האלבום 'צעקה' של מרדכי בן דוד, ומיד ננעלתי על השיר 'פתח לנו שער'. האזנתי לו ברציפות איזה 30-40 פעם, ועכשיו אתה רואה אותי יוצא מהבית לראשונה'

מאשר התפרסמו, ומהראשונים יש גם רבים שאני אוהב מאוד ומחכה כבר שיראו אור. אבל צריך להמתין. היופי הוא, שכל זמר בוחר את השיר שמתאים לו. עם כל זמר ההפקה מקבלת גוונים אחרים - גווי אישיותו של הזמר. זה חלק מהיופי שבמוזיקה."

< אתה יכול לדעת על שיר שיהיה 'להיט' עוד לפני שיצא?

"אני לא יכול לנחש איזה ניגון יהפוך ללהיט ואיזה לא", הוא מודה, ומוסיף בקריצה: "אם יכולתי לנבא זאת מראש, כבר הייתי מיליונר. כל מלחין רוצה שהשיר שלו יתפרסם ושאנשים ישירו ויתרגשו מזה. הרי הלחנה ויצירת מוזיקה זה סוג של תקשורת עם בני אדם - שפת הלב. כשהשיר מצליח התקשורת מצליחה! ולעתים קורה שהלחנתי שיר ועבדתי עליו קשה מאוד, הייתי בטוח שיצליח ולא קורה איתו כלום - זו אכזבה גדולה.

"אבל אתן לך דוגמה לשיר שידעתי מראש שיצליח: 'ניגון באבוב' שעבדתי לאהרל'ה סמט וזאנוויל, ומקהלת מלכות. הייתה תחושה של 'להיט באוויר', כל השמות הגדולים בשיר קצבי ולא שגרתי הבטיחו להיט כבר בשלב העבודה באולפן."

< תרמת מלחניך גם למוזיקה המזרחית.

"בהחלט. לזמר הנפלא איציק דדיה הלחנתי את השירים: 'בתפילה', 'אדם יסודו מעפר', ועוד. "ליד (כיום נער) הפלא עוזיה צדוק הלחנתי את 'כוכב מאיר' שנכתב לזכרו של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל, למילים המטלטלות שכתבה כלתו הרבנית יהודית יוסף - מיד בתום השבעה. "מבחינתי אין הבדל מהותי בין שיר מזרחי לשאר השירים - מוזיקה זו שפה שמדברת לכולם."

שמשמש ממש באותה מנגינה, אבל כמה תווים בודדים זה בסדר גמור - כמו שלא נחשוב שסופר גנב סיפור אם השתמש במילים שסופר אחר השתמש בהן."

כילד אהב אלי לנגן. הוא 'גדל' על ה'קסטות' של גדולי הזמר החסידי מרדכי בן דוד, אברהם פריד, קצת מקהלות 'פרחי' ולקינוח מוזיקה של חסידויות שונות. "המוזיקה החסידית הבסיסית", כלשונו.

במשפחתו גם מלחינים שירים. "יש לנו נוסח זמירות שבת של משפחת קליין", הוא מנלה. ביום מן הימים, והוא בגיל 10, הלחין שיר, שאגב, נמצא עד היום בקלטת. "זו לא יצירה בעלת-ערך בעיניי", הוא מרגיע אותי. "ליד בן 10 לא יכול להבין איזה חידוש מיוחד במילים ולהפתיע עם זה. אתה צריך את הבגרות ואת ההבנה, כדי לעשות את זה. אבל זה תרגול טוב בשביל ההמשך. אני חושב שהשיר הראשון שמכרתי - הוא בערך השיר המאה שהלחנתי..."

< אני מניח שקשה לענות על השאלה הבאה ששואלים כל מוזיקאי בעולם, אבל תנסה בכל אופן: איזה שיר משיריך אתה הכי אוהב, הכי 'מתחבר'?

"הוא עדיין לא הולחן..." עונה קליין בחיוך קל. "אני תמיד מקווה לעשות את זה יותר טוב ויותר מדויק."

לאחר רגעים של הרהור, הוא מצביע: "השיר שהוא אחת ההצלחות הגדולות בס"ד ומלווה אותנו כבר כמה שנים טובות בחופות ובאירועים - הוא 'ברכת הבנים' של אוהד מושקוביץ'. אנשים מתחברים לברכה הזו: 'ויתן לך בנים ובנות עוסקים בתורה ובמצוות', המילים הללו מדברות לכל אחד, ובפרט ברגעים של שמחה, חופה וחתונה.

"יש לי הרבה יותר שירים שלא התפרסמו,

"לא הכול דבש", הוא מוסיף בחיוך כנה. "לפעמים גם קורה שאשב שעתיים ליד הפסנתר או הגיטרה ולא יצא מזה כלום. המקצוע הזה מזכיר לך שהכול מלמעלה ולא תלוי רק בך.

"ואם שאלת על רגעים של השראה - אז אוכל לומר לך, שוודאי יש גם שירים שהלחנתי בערב יום כיפור, רגע לפני 'כל נדרי'."

< איזה? השיר 'יעלה למשל'?

"דווקא לא. אבל יש באמתחתי שיר מעולה שהולחן בשעה מיוחדת זו. השיר הזה, אגב, כבר הופק ועובד והיה אמור להיכנס לתקליט 'צעקה' של מרדכי בן דוד, אבל כרגע השיר ממתין לרגע שלו.

"האבות הקדושים' שביצע הזמר מאיר גפני, למשל, הולחן בחול המועד בשובי מתפילת מוסף. פתאום הרגשתי צורך להלחין שיר שאבותינו הקדושים מתפללים על בניהם - שיר שיקראו לו האבות הקדושים."

< השאלה הבאה מתקשרת עם התשובה שלך. אנשים רבים שואלים בתום: נהר של ניגונים חסידיים הולחנו בעשורים האחרונים; ניתן בכלל לחדש ניגון-חדש ונקי שהוא לא בליל של כמה ניגונים שכבר היו אי-פעם על המדף?

"זו שאלה שתמיד אני שואל את עצמי. מה כבר אפשר לחדש אחרי קרליבך וגרין וצ'ייט ופלאי ועוד רבים וטובים?! אבל האמת היא, לכל אחד יש נשמה שונה, בכל בן אדם יש חידוש - כל אחד חושב אחרת, מוצא טעם במילים אחרות ובא מרקע מוזיקלי שונה. כך שבכל אדם שמלחין יש מיוחדות וחידוש שאין בחברו, ולעניין מנגינות שיוצאות ומזכירות מנגינות אחרות אין בזה שום פסול, להפך, אם השיר 'נשמע מוכר', לאנשים קל יותר להתחבר... כמובן, איני מדבר על שיר

למוזיקה או תוך כדי ניקוי וסידור הבית ועוד מקומות והזדמנויות סתמיים ולא מיוחדים כמו בית הכנסת. כאן - לבית ולאטו או לאוטובוס צריך סגנון מוזיקה קליל יותר, שתואם את האופן שבו היא נשמעת. למקום הזה נכנסת המוזיקה 'העכשווית', שכל תפקידה הוא להנעים את הזמן ולהשיח את הדעת מדאגות העולם, לכן המוזיקה החסידית לא נגמרה, היא רק התרחבה. גדולי הזמר מציעים לנו שירים שפונים לצד הרוחני שלנו, לצד שירים אחרים לשימוש 'יומיומי' שאינו מחייב להיכנס לאווירת בית כנסת- שירים שעושים נעים בלב".

< אבל אתה בטח מסכים איתי שהמוזיקה הזו היא לא ממש 'חסידית'.

"נכון. היא לא המוזיקה האותנטית מתוך בית הכנסת או שולחן השבת, אבל היא מוזיקה יהודית שמתאימה לזמננו.

"אוסף דוגמה: השיר הפופולארי 'כי הרבית', הוא עוצמתי ואנרגטי מאוד ומתאים לחתונה ולשמחת-תורה, אבל יש אנשים שיעדיפו לשמוע בבית שירים רגועים יותר שמתאימים לאווירה הביתית השקטה והרגועה. מאידך, השיר המקפיץ 'יש תקווה' של בני פרידמן, לא מתאים לבית הכנסת ולשמחת-תורה, אבל האנרגיה שלו מתאימה למי שנוסע באוטו ורוצה לשמוע שיר-רקע נעימים לאוזן. השיר הזה פשוט עושה טוב בלב".

< מילה לסיים.

"אני יכול לאחל לעצמנו שכל מה שאנחנו שרים עליו - באמת יתגשם. שכל התקוות והכיסופין יעלו לרצון ונוכה בעזרת השם להגיע למקום הטהור הזה" ■

המילים 'תפילה לעני... ולפני ה' ישפור', לפני שמרדכי בן דוד לימד אותנו איך צריך לנגן את המילים הללו, אנשים היו עוברים על הפסוק בלי שימת לב מיוחדת. אבל אחרי שגדול הזמר האיר את המילים באמצעות הפנס המוזיקלי שלו, הפסוק נצבע בצבעים עזים ומרגשים וכל עם ישראל זוכה בהבנה חדשה ובחיבור נוסף אל הקב"ה. זהו תפקידי כמלחין במוסיקה היהודית-חסידית

אמן הרגש. הזמר החסידי שלמה כהן צילום: נתן איבגי

מבין שיר דרך הלב והרגש. גדול הזמר החסידי מרדכי בן דוד. צילום: קובי הר-צבי

אלי קליין בפעולה

(שירה: מרדכי בן דוד, תקליט 'צעקה'. לחן: אלי קליין. עיבוד: אלי קליין ואיציק ברי)

המוזיקה החסידית דהיום שונה לגמרי מזו של פעם. בקטגוריה הזו, ואולי לא בצדק, נכנסים שירים שאין בינם לעירה החסידית מאומה, ובדרך-כלל גם איפכא. הם לקוחים היישר מהתרבות המערבית הפרועה ועוברים 'ג'ור' קלוש כדי שיאשרו לשירה. לשבחו של אלי קליין, בוגר ישיבת קול-תורה, ייאמה, כי נעימותו הולמות את ההגדרה 'מוזיקה חסידית'. לשיריו - ניחוח נשמת. קחו למשל את שירי 'יעלה מערב' (מרדכי בן דוד, תקליט 'צעקה') או 'האבות הקדושים' (סינגל, מאיר גפני), ותבינו במה דברים אמורים (או נשמעים).

ערגת רבים לשירים החסידיים מלאי התום והטהור של פעם, נוסח 'צוה' או 'ישיש עלייך', 'ונשגב' של קרליבך או 'פיה פתחה' של מנדי וולד האמריקאי, שירים שבאמת מעוררים השתוקקות וגעגועים לריבון העולמים. בחלק מהחתונות דהיום שכחו מכל זה, והכלל הרווח הוא: ככל שאתה פרוץ ועצבני יותר - אתה שמח יותר וחבל.

"זה לא מדויק", מפתיע המוזיקאי המצליח. "המוזיקה היא תוכן רוחני. אבל אתה צריך איזשהו כלי לקבל אותו. בעבר המקום של המוזיקה היה בעיקר 'עמוד החון' ובית הכנסת והלחנים וסגנונם תאמו את המעמד - שירי תפילה שמחת תורה וזמירות שבת. זו הייתה ההזדמנות של אנשים לשיר ולזמר.

"אך היום יש הרבה מאוד הזדמנויות להאזין למוזיקה. למשל אדם שנוסע באוטו מאזין

ובאותו הזמן, לא יהא שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות. ולא יהא עסק כל העולם אלא לדעת את השם.

(אברהם פריד, תקליט 'אוצר של יראת שמים'. לחן: אלי קליין)

< השיר 'ובאותו הזמן' מכניס את המאזין לאותו עולם עתידי מופלא של 'ימות המשיח'. אתה חי שם, ב'ובאותו הזמן', בעידן האחר של הגאולה. נושם אותו. זה מדהים!!

"אגלה לך משהו: כשהלחנתי את השיר הזה - מראש עמדה לי התמונה של אברהם פריד שר אותו. משהו בסגנון ובמלודיה הגדולה, התחבר לי עם פריד. וזה עזר לי מאוד לכוון לשם. אברהם פריד, חסיד חב"ד שביאת המשיח והגאולה עומדות בראש-מעייניו, התרגש מיד מהשיר ומהמילים הללו המדברות על ביאת המשיח, אבל לא כמשהו ערטילאי אלא באופן מוחשי, מהמילים אפשר ממש לראות איך זה יהיה".

יעלה תחנונינו מערב ויבוא שוועתנו מבוקר ויראה בקשתנו עד ערב ויראה נאקתנו עד ערב